ମିନାକ୍ଷୀ ବାଲା

ସୁଧୀର୍ କୁମାର ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ମେ 10, 1994

[ଏସ୍.ସି. ଅଗ୍ରୱାଲ ଏବଂ ଏମ୍.କେ. ମୁଖାର୍ଜୀ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1973 : ଧାରା 239, 240 ଏବଂ 482 - ଏଫ୍.ଆଇ.ଆର୍. ଦାଖଲ - ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତରୁ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିବା ମାମଲାର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଆଧାରରେ ଏହି ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଛି - ପୁନରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତା - ଧାରା 239 ଏବଂ 240 ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ଦସ୍ତାବିଜ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଦସ୍ତାବିଜ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ଏବଂ ଏଫ.ଆଇ.ଆର.କୁ ରଦ୍ଦ କରିବା - ଏହା ସହିତ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ଯୁକ୍ତି ସହିତ ମୁକାବିଲା କରିବା ଏବଂ ମାମଲାର ଯୋଗ୍ୟତା ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବା - ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଗଲା : ଏହା ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟର କ୍ଷମତାକୁ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ କରୁଛି, ତେଣୁ ଏହା ଯଥାର୍ଥ ନୁହେଁ ।

ଆବେଦନକାରୀ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ, ଶାଶୁ-ଶ୍ୱଶୁର ଏବଂ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପରିବାରର ଅନ୍ୟ ଚାରି ଜଣ ସଦସ୍ୟ, ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 406 ଏବଂ 498-A ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ କରିଥିବା ଅଭିଯୋଗ କରି ଏକ ପ୍ରଥମ ସୂଚନା ବିବରଣୀ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ପୋଲିସ ଏହି ମାମଲା ରୁଜୁ କରିଥିଲା ଏବଂ ତଦନ୍ତ ପରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଆରୋପ ପତ୍ର ଦାଖଲ କରିଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ସମସ୍ତ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଏଫ୍.ଆଇ.ଆର୍. କୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇଥିଲେ । ଇତି ମଧ୍ୟରେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଭିଯୋଗ ଫର୍ଦ୍ଦ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅଭିଯୋଜନ ପ୍ରମାଣ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ତାରିଖ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ । ତେବେ, ପ୍ରମାଣ ଲିପିବଦ୍ଧ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମଗ୍ର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ରଦ୍ଦ କରିଦେଇଥିଲେ । ତେଣୁ ଏହି ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ।

ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲେ : 1. ଏହି ମାମଲାର ବିଚାର କରିବାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଭୁଲ ଏବଂ ଏହା ଆଇନର ସ୍ଥିରୀକୃତ ନିୟମର ବିରୋଧୀ ଅଟେ । Cr.P.C ର ଧାରା 482 ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏହି ଆବେଦନ ଏପରି ଏକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା, ଯେତେବେଳେ ପୁଲିସ ତଦନ୍ତ ଶେଷ କରି ଆରୋପ ପତ୍ର ଦାଖଲ କରିସାରିଥିଲା ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଏହି ଆବେଦନ ଶୁଣାଣି ପାଇଁ ଆସିଥିଲା, ସେତେବେଳେ ସକ୍ଷମ ନ୍ୟାୟାଳୟ କେବଳ ଏହାକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇନଥିଲେ ବରଂ ଆରୋପ ପତ୍ର ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ । ଏହା ସତ୍ତ୍ୱେ, ଯଥେଷ୍ଟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଭାବରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ଏହି ମାମଲାର ବିଚାର କରିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଥିଲେ ଯେପରିକି ଏଫ୍.ଆଇ.ଆର୍.ରେ କୌଣସି ଅପରାଧର ଖୁଲାସା ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ଏବଂ ସେହି ମାମଲା ପାଇଁ, ତଦନ୍ତ ଜାରି ରଖିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ ତାହା ସ୍ଥିର କରିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥିଲା ।

ମିନାକ୍ଷୀ ବନାମ ଏସ୍. କୁମାର [ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ଏମ୍.କେ. ମୁଖାର୍ଜୀ]

ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ସ୍ୱପନ କୁମାର ଗୁହା ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ, **AIR (1982) SC 949, ବିଶିଷ୍ଟ ।**

2. ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତରୁ ମାମଲା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଛି, ଯଦି ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଧାରା 240 Cr.P.C. ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଏ - ଯେପରି ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ କରାଯାଇଛି - ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯଦି ସେ ବ୍ୟଥିତ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି, ତେବେ ସେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପୁନରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରକୁ ଆହ୍ୱାନ କରିପାରନ୍ତି ଯେ ଧାରା 173 Cr.P.C. ଅନୁଯାୟୀ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ଆରୋପ ପତ୍ର ଏବଂ ଏହା ସହିତ ପଢାଯାଇଥିବା ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକ ଏହା ଅନୁମାନ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଆଧାର ପ୍ରକାଶ କରିନଥିଲା ଯେ ସେ କୌଣସି ଅପରାଧ କରିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଥି ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଅଭିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ପୁନାରୀକ୍ଷଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯଦି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ତେବେ ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗକୁ ରଦ୍ଦ କରିପାରିବେ । କେବଳ ସେହି ବିରଳ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ଯେଉଁଠାରେ ଫରେନସିକ୍ ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ଭୟାନକ ବାଧ୍ୟବାଧକତା ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଯଥାର୍ଥ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇଥାଏ, ତାହା ବ୍ୟତୀତ ଧାରା 240 Cr.P.C. ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ପରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହାର ପୁନରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାରେ ଧାରା 239 ଏବଂ 240 Cr.P.C. ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ଦସ୍ତାବିଜ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଦସ୍ତାବିଜ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ହେବ ନାହିଁ; କିମ୍ବା ଧାରା 482 Cr.P.C. ଅନୁଯାୟୀ ଏହାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାକୁ ଆହ୍ୱାନ କରି ଏହାକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ଯଥାର୍ଥ ହେବ ନାହିଁ । ଏପରି ବ୍ୟତିକ୍ରମୀ ମାମଲାରେ ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କେବଳ ସେହି ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିପାରିବେ ଯାହା ଅକାଟ୍ୟ ଏବଂ ଆଇନଗତ ଭାବେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ପ୍ରମାଣରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇପାରିବ ।

3. ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ, ଧାରା 239 ଏବଂ 240 Cr.P.C ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡି ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଧ୍ୟାନ ସୀମିତ ରଖିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ନିଜ ସତ୍ୟପାଠ ମାଧ୍ୟମରେ ଉଠାଯାଇଥିବା ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ଯୁକ୍ତିକୁ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଆଗେଇ ନେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହାର ଏକ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଆଲୋଚନା ପରେ ଏଫ୍.ଆଇ.ଆର୍. କୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ଆଦେଶ ପାରିତ କରିଛନ୍ତି । ଏହିପରି ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ପଥକୁ ସମର୍ଥନ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ କାରଣ ଏକ ଅପରାଧ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ସତ୍ୟପାଠ ପ୍ରମାଣ ଆଧାରରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ଗଠନ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମାମଲାର ସମ୍ପୃକ୍ତ ଯଥାର୍ଥତା ଉପରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ ଏବଂ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ଏକ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।

ଦେୱାନୀ ଅପିଲୀୟ ଅଧିକାରିତା : ଫୌଜଦାରୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 333-334/1994 ।

1991ର ଫୌଜଦାରୀ ବିବିଧ ସଂଖ୍ୟା 8184-M ଏବଂ 14917 ରେ ପଞ୍ଜାବ ଏବଂ ହରିୟାଣା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ତା 3.6.92 ରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ରଣଜିତ କୁମାର ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ୟୁ.ଆର. ଲଳିତ, ମୁନି ଲାଲ ବର୍ମା, ସିରାଜ ବଗ୍ଗା ଏବଂ ସୁଶ୍ରୀ ସୁରେଷ୍ଟା ବଗ୍ଗା ।

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ଏମ୍.କେ. ମୁଖାର୍ଜୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିମ୍ନଲିଖିତ ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ବିଶେଷ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା । ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲମାନଙ୍କ କଥା ଶୁଣିଲୁ ।

ସେପ୍ଟେମ୍ବର 24, 1990ରେ ଆବେଦନକାରୀ ସିଭିଲ୍ ଲାଇନ୍ସ ପୋଲିସ ଷ୍ଟେସନ, ଲୁଧିଆନାରେ ପ୍ରଥମ ସୂଚନା ରିପୋର୍ଟ (ଏଫ୍.ଆଇ.ଆର.) ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯେଉଁଥିରେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ, ଶାଶୁ-ଶଶୁର ଏବଂ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପରିବାରର ଅନ୍ୟ ଚାରିଜଣ ସଦସ୍ୟ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 406 ଏବଂ 498-A ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ କରିଥିବା ଅଭିଯୋଗ କରିଥିଲେ । ସେହି ସୂଚନା ଆଧାରରେ ଏକ ମାମଲା ରୁଜୁ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତଦନ୍ତ ଶେଷ ହେବା ପରେ ପୋଲିସ 1990 ମସିହା ଡିସେମ୍ବର 31 ତାରିଖରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଆରୋପ ପତ୍ର ଦାଖଲ କରିଥିଲା । ଏଥିରେ ବ୍ୟଥିତ ହୋଇ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ସମସ୍ତ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି 14 ଜୁଲାଇ, 1991 ରେ ପଞ୍ଜାବ ଏବଂ ହରିୟାଣା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ପିଟିସନ୍ ଦାଖଲ କରି ଏଫ୍.ଆଇ.ଆର୍. ଏବଂ ଏଥିରୁ ଉପୁଜିଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଧାରା 482 Cr.P.C. ଅନୁଯାୟୀ ଏହାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏହି ଆବେଦନ ଶୁଣାଣି ପାଇଁ ଆସିବା ବେଳକୁ, ଲୁଧିୟାନାର ଅତିରିକ୍ତ ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟିକ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ଆରୋପ ପତ୍ର ଉପରେ ସଂଜ୍ଞାନ ନେଇଥିଲେ ଏବଂ ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ଶୁଣିବା ପରେ, ସମସ୍ତ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 406 ଏବଂ 498A ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ । ଯେହେତୁ ସେମାନେ ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର କରିନଥିଲେ, ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଅଭିଯୋଜନ ପ୍ରମାଣ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ତାରିଖ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ । ତେବେ, ପ୍ରମାଣ ଦାଖଲ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ପିଟିସନକୁ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଶୁଣାଣି ପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଧାରା 482 CrPC ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଦାଖଲ କରିଥିବା ଅନ୍ୟ ଏକ ଆବେଦନ ସହିତ ଏକ ସାମୁହିକ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଗଠିତ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ସମେତ ସମଗ୍ର କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ରଦ୍ଦ କରିଦେଇଥିଲେ । ତେଣୁ ଏହି ଦୁଇଟି ଆବେଦନ ।

ଏହି ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶକୁ ଯତ୍ନର ସହ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ପରେ ଆମେ ଏହା କହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛୁ ଯେ ଏହି ମାମଲାର ବିଚାର କରିବାରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଭୁଲ ଏବଂ ଆଇନ ସ୍ଥାୟୀ ନିୟମର ବିରୋଧୀ ଅଟେ । ଯେପରି ପୂର୍ବରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା, ଧାରା 482 Cr.P.C. ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ଆବେଦନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏପରି ଏକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଯେତେବେଳେ ପୋଲିସ ତଦନ୍ତ ଶେଷ ହେବା ପରେ ଆରୋପ ପତ୍ର ଦାଖଲ କରିସାରିଥିଲା ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଆବେଦନ ଶୁଣାଣି ପାଇଁ ଆସିଥିଲା ସେତେବେଳେ ଏକ ସକ୍ଷମ ନ୍ୟାୟାଳୟ କେବଳ ଏହାକୁ ସଂଜ୍ଞାନ କରିନଥିଲେ ବରଂ ଅଭିଯୋଗ ମଧ୍ୟ ଗଠନ କରିଥିଲେ । ଏହା ସତ୍ତ୍ୱେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ଯଥେଷ୍ଟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଭାବରେ, ଏହି ମାମଲାର ବିଚାର

କରିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଥିଲେ ଯେପରିକି ଏଫ୍.ଆଇ.ଆର୍. କୌଣସି ଅପରାଧର ଖୁଲାସା କରିଛି କି ନାହିଁ ଏବଂ ସେହି ମାମଲା ପାଇଁ, ତଦନ୍ତ ଜାରି ରଖିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ କି ନାହିଁ, ସେ ନେଇ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ନିମ୍ନଲିଖିତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣରୁ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହେବ ।

> "ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଏଫ୍.ଆଇ.ଆର୍. କୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ନୀତିକୁ *ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ସ୍ୱପନ କୁମାର ଗୁହା ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* AIR (1982) SC949, ମାମଲାରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ମହାମହିମମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା । ଏଥିରେ ସେମାନଙ୍କ ମହାମହିମମାନେ ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ ଯେ ଥରେ ଅପରାଧର ଖୁଲାସା ହୋଇଗଲେ, ନ୍ୟାୟ ସ୍ୱାର୍ଥରେ ଅପରାଧର ତଦନ୍ତ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଅନୁସରଣ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ତଥାପି, ଯଦି କୌଣସି ଅପରାଧର ଖୁଲାସା ନହୁଏ, ତେବେ କୌଣସି ତଦନ୍ତକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, କାରଣ କୌଣସି ଅପରାଧର ଖୁଲାସା ନହେବା ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ତଦନ୍ତର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ କୌଣସି ପକ୍ଷକୁ ଅନାବଶ୍ୟକ ହଇରାଣ କରାଯିବ, ଯାହାର ସ୍ୱାଧିନତା ଓ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ବିନା କାରଣରେ ବିପଦରେ ପକାଯାଇପାରେ ।"

ଏହାପରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସ୍ୱପନ କୁମାର ଗୁହାଙ୍କ ମାମଲାର ରାୟରୁ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ଉଦ୍ଧୃତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଅଂଶ ଉପରେ ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ :

> "ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯଦି ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ତଥ୍ୟକୁ ବିଚାର କରି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ଯେ କୌଣସି ଅପରାଧର ଖୁଲାସା ହୋଇନାହିଁ, ତେବେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେଉଛି ଯେକୌଣସି ତଦନ୍ତରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ଏବଂ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଅଦରକାରୀ ଓ ଅନାବଶ୍ୟକ ହଇରାଣ କରିବା ପାଇଁ ସେହି ତଦନ୍ତକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ।"

ପରିଶେଷରେ, ନଥିରେ ରଖାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟଗୁଡିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଇଥିଲା ଯେ ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଆକ୍ଷେପିତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନ୍ୟାୟାଳୟର ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଅପବ୍ୟବହାର ଥିଲା ।

ସ୍ୱପନ କୁମାର ଗୁହାଙ୍କ ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ତଦନ୍ତର ଏପରି ଏକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ଯେତେବେଳେ ତଦନ୍ତ ଚାଲିଥିଲା ଏବଂ ବିଚାର ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା ଯେ ଏଥିରେ ଦାଖଲ ହୋଇଥିବା ପ୍ରଥମ ସୂଚନା ବିବରଣୀରେ ପୁରସ୍କାର ଚିଟ୍ସ ଏବଂ ଅର୍ଥ ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା (ନିଷେଧ) ଅଧିନିୟମ, 1978ର ଧାରା 3 ସହିତ ପଢାଯାଇଥିବା ଧାରା 4 ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅପରାଧର ଖୁଲାସା ହୋଇଥିଲା କି ନାହିଁ ଯାହା ପୋଲିସକୁ ତଦନ୍ତ କରିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ କରିଥିଲା । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ମାମଲାର ତଥ୍ୟକୁ ଆଧାର କରି ସେହି ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲେ ଏବଂ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଥିଲେ ଯେ ଅଭିଯୋଗଗୁଡିକ ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଆକର୍ଷିତ କରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, *ସ୍ୱପନ କୁମାର ଗୁହାଙ୍କ* ମାମଲା ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ରଖିବା ଆଦୌ ଯଥାର୍ଥ ନଥିଲା ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ ଯେଉଁ ଅପରାଧଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଆରୋପ ପତ୍ର ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସଂଜ୍ଞାନ ନିଆଯାଇଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ୱାରେଣ୍ଟ ମାମଲା ଭାବରେ ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ଥିଲା, ଏହି ତଥ୍ୟକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି

ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟଙ୍କୁ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ସମୟରେ ସଂହିତାର ଧାରା 239 ଏବଂ 240 ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଥିଲା । ଉପରୋକ୍ତ ଧାରା ଅନୁଯାୟୀ, ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ପ୍ରଥମେ ପୋଲିସ ରିପୋର୍ଟ ଏବଂ ଧାରା 173 Cr.P.C ଅନୁଯାୟୀ ପଠାଯାଇଥିବା ଦସ୍ତାବିଜକୁ ବିଚାର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଯଦି ଆବଶ୍ୟକ ମନେ କରନ୍ତି, ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଏବଂ ଅଭିଯୋଜନ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଶୁଣାଣିର ସୁଯୋଗ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯଦି ଏପରି ବିଚାର, ଯାଞ୍ଚ ଏବଂ ଶୁଣାଣିରେ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଅଭିଯୋଗକୁ ଭିତ୍ତିହୀନ ବୋଲି ବିବେଚନା କରନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଧାରା 239 Cr.P.C ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ପଡିବ; ଅପରପକ୍ଷେ, ଯଦି ସେ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ଅପରାଧ ଘଟିଛି ବୋଲି ଅନୁମାନ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଆଧାର ରହିଛି, ତେବେ ସେ ଧାରା 240 Cr.P.C ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ଅଭିଯୋଗ ଗଠନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଯଦି ଧାରା 240 Cr.P.C. ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ଗଠନ କରାଯାଏ, ଯଦି କୌଣସି ଅନୁସନ୍ଧାନରୁ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ ଏକ ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟିଗତରୁ ମାମଲା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଛି - ଯେପରି ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ କରାଯାଇଛି - ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି, ଯଦି ସେ ବ୍ୟଥିତ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି, ତେବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କିମ୍ବା ଦୌରା ଜଜଙ୍କ ପୁନରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାକୁ ଆହ୍ୱାନ କରି ଦାବି କରିପାରିବ ଯେ, Cr.P.C.ର ଧାରା 173 ଅନୁଯାୟୀ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଆରୋପ ପତ୍ର ଏବଂ ଏହା ସହିତ ପଠାଯାଇଥିବା ଦସ୍ତାବିଜରୁ ସେ କୌଣସି ଅପରାଧ କରିଥିବା ନେଇ କୌଣସି ଆଧାର ପ୍ରକାଶ ପାଇନାହିଁ, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ସେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଯଦି ପୁନରୀକ୍ଷଣ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏଥିରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ତେବେ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗକୁ ରଦ୍ଦ କରିପାରିବେ । ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ଧାରା 240 Cr.P.C. ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ଦାଖଲ ହେବା ପରେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଜର ପୁନରୀକ୍ଷଣ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାରେ ଧାରା 239 ଏବଂ 240 Cr.P.C. ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ଦସ୍ତାବିଜ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଦସ୍ତାବିଜ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବା ଯଥାର୍ଥ ହେବ ନାହିଁ; କିମ୍ବା ଧାରା 482 Cr.P.C. ଅନୁଯାୟୀ ଏହାକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଏହାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରକୁ ଆହ୍ୱାନ କରିବା ଯଥାର୍ଥ ହେବ ନାହିଁ, କେବଳ ସେହି ବିରଳ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ଯେଉଁଠି ଫରେନସିକ୍ ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ଭୟାନକ ବାଧବାଧକତା ଏପରି ଏକ ପଥକୁ ଯଥାର୍ଥ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇଥାଏ । ଆମେ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ କହିରଖୁଛୁ ଯେ, ଏପରି ଅସାଧାରଣ ମାମଲାରେ ମଧ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ କେବଳ ସେହି ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡିକୁ ବିଚାର କରିପାରିବେ ଯାହା ଅକାଟ୍ୟ ଏବଂ ଆଇନଗତ ଭାବେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ପ୍ରମାଣରେ ପରିଣତ କରାଯାଇପାରିବ ।

ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଭିମୁଖ୍ୟରେ ଅଦୃଢତା ବ୍ୟତୀତ, ଯାହା ଆମେ ପୂର୍ବରୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛୁ, ଆମେ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲୁ ଯେ, Cr.P.C. ର ଧାରା 239 ଏବଂ 240 ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉଭୟ ପକ୍ଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବିବାଦୀୟ ଯୁକ୍ତିକୁ ସେମାନଙ୍କ ସତ୍ୟପାଠରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହାର ଏକ ସରଳ ଆଲୋଚନାରେ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶ ପାରିତ କରାଗଲା, ଏହିପରି ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ପଥକୁ ସମର୍ଥନ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ; ପ୍ରଥମତଃ, କାରଣ ଏକ ଅପରାଧ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ସତ୍ୟପାଠ ପ୍ରମାଣ ଆଧାରରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, କାରଣ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମାମଲାର

ସମ୍ପୃକ୍ତ ଗୁଣବତ୍ତାକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଏବଂ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ପାଇଁ ଏକ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ନିଜ ହାତକୁ ନେଇପାରିବେ ନାହିଁ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଉପସଂହାର ଆଧାରରେ ଆମେ ଏହି ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁମତି ଦେଉଛୁ, ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିଛୁ ଏବଂ ମାମଲାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇଛୁ, ଯାହାଫଳରେ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଏବଂ ଏଠାରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ମନ୍ତବ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଅଭିଯୁକ୍ତ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଆବେଦନ ଉପରେ ବିଚାର କରାଯାଇପାରିବ ।

ଜି.ଏନ୍. ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :

ରଶ୍ମିତା ମୁର୍ମୁ ,
ଅନୁବାଦିକା,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ , କଟକ ।